

Tussen wal en schip

*perspectieven en vraagstukken
handelingskader en arrangementen*

Freek de Meere | Verwey-Jonker Instituut

fdemeere@verwey-jonker.nl

Wouter Rohde | Wouter Rohde advies

w.rohde@xs4all.nl

Corpovenista congres 4 oktober 2016

Het gehanteerde vizier

We kijken naar personen/ huishoudens die op de woningmarkt tussen wal en schip raken. Dat zijn personen / huishoudens die dringend passende woonruimte nodig hebben:

- omdat ze nu géén woonruimte hebben
- óf omdat ze woonruimte hebben die niet (meer) passend is;
- óf omdat de juiste combinatie van zorg en wonen niet voorhanden is.

We geven het perspectief van achtereenvolgens:

- personen;
- zorgaanbieders;
- woningcorporaties.

We gaan in op afwegingen over personen en de afstemming en samenwerking tussen beleidssectoren.

We formuleren een denkmodel voor de combinatie van perspectief, wonen en zorg.

1. Personen: deelgroepen

... passende woonruimte nodig

- Statushouders
- Urgenten
- Wisselend inkomen
- Diverse spoedzoekers
 - Gescheiden
 - Seizoensarbeid
 - Etc.
- Jonge starters
- Etc.

... wonen met zorg nodig

- Dak-en thuislozen
- Ex-gedetineerden
- Senioren met beperkingen
- Verstandelijk gehandicapten
- Zwerfjongeren en adolescenten
- Lichamelijk gehandicapten
- Psychiatrische cliënten
- Uitstroom Maatschappelijke opvang
- Verslavingsproblemen
- Etc.

1. Personen

Personen tussen wal en schip ...

... kenmerken zich door een beperkte bestedingskracht in combinatie met

- beperkte regelkracht *door systeem kenmerken* (starters, gescheiden, statushouders, ed.)
- beperkte regelkracht *door verstoorde zelfregulatie* (verstandelijk gehandicapten, verwarde personen, ouderen met beperkingen, ed.)

... hebben te maken met (een combinatie van)

- lang wachten op een passende woning
- lang wachten op passende begeleiding
- suboptimale ondersteuning

... wensen

- snel onderdak, acceptabele kwaliteit;
- een tussenstap (tijdelijk) vanwege persoonlijk perspectief;
- zo gewoon mogelijk wonen.

2. Zorgaanbieders: perspectief

Uitdagingen

(een combinatie van):

- gebrek aan snel beschikbare passende woningen voor cliënten die nu geen woonruimte hebben .
- een extra opgave om cliënten uit beschermde woonvormen naar gewone woningen te laten doorstromen.
- daardoor groeiende wachtlijsten van mensen die eigenlijk snel 'onder dak' zouden moeten zijn.

Passend aanbod

1. Individuele **zorgvraag** van de cliënt
 - zelfstandig wonen onder welke voorwaarden.
 - naast gelijkgestemden (steun, ervaringsdeskundigheid) of juist niet?
2. **Financiën** voor begeleiding e/o zorg
 - zelfstandig wonen of niet?
3. Efficiëntie en kwaliteit **zorgaanbod**:
 - nabij gelegen woningen clusteren of niet?
 - clusteren rond zorginfrastructuur (steunpunt / huiskamer) of niet?

3. Corporaties: perspectief

Corporaties hebben te maken met (een combinatie van)

- een toenemende vraag naar woningen die
 - betaalbaar / goedkoop zijn (basiskwaliteit)
 - direct beschikbaar moeten zijn
 - een plus in de begeleiding bieden
- een toenemende aantal huurders die ondersteund moeten worden in het wonen, meer diversiteit in woongedrag en meer kans op afwijkend gedrag en/of overlast
- een afnemende mutatiegraad (minder nieuw aanbod voor nieuwe verhuringen)
- meer concurrentie tussen deelgroepen voor vrijkomende woningen

Om hier een antwoord op de formuleren zullen corporaties een opvatting moeten hebben over:

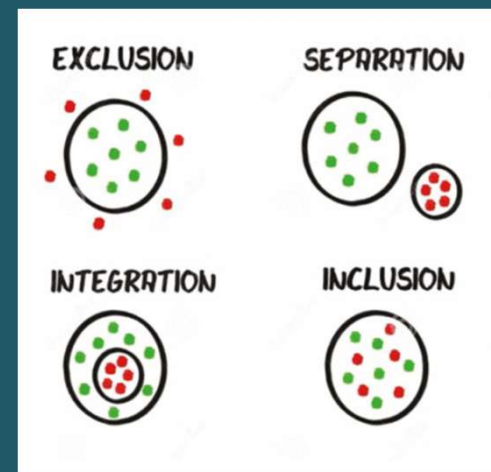
1. Specifieke taak en rol t.a.v. 'bijzondere groepen'
2. Tijdelijkheid
3. Woonmilieus, leefstijlen en menging
4. Betrokkenheid bij zorgverleners/ wijkteams
5. Doorstroming en/of bijbouwen
6. 'Inclusief wonen'

Inclusief wonen en woonvarianten

Commissie Dannenberg (adviescommissie Toekomst beschermd wonen, VNG 2015)

“Inclusief wonen betekent dat de cliënten maximaal worden aangesproken op hun zelfmanagement, zoveel mogelijk deel uitmaken van het gewone maatschappelijke verkeer en bronnen benutten van informele steun. ... Fluctuaties in de zelfregulering - voor zover aan de orde – en omgevingscondities zouden geen gevolgen moeten hebben voor waar je als cliënt woont. De woonsituatie moet stabiel zijn. Dit principe, dat centraal staat bij Housing First ... , vraagt om een snelle en flexibele op- en afschaling van de hulp, niet om verplaatsing van de persoon” (zie. Dannenberg p.18-19.).

Dit principe moet volgens de commissie nog specifiek gemaakt worden voor *‘een breed arsenaal van woonvarianten’*.

Aspecten van arrangementen

zorg:

- geen
- ambulante ondersteuning
- zorg ter plekke

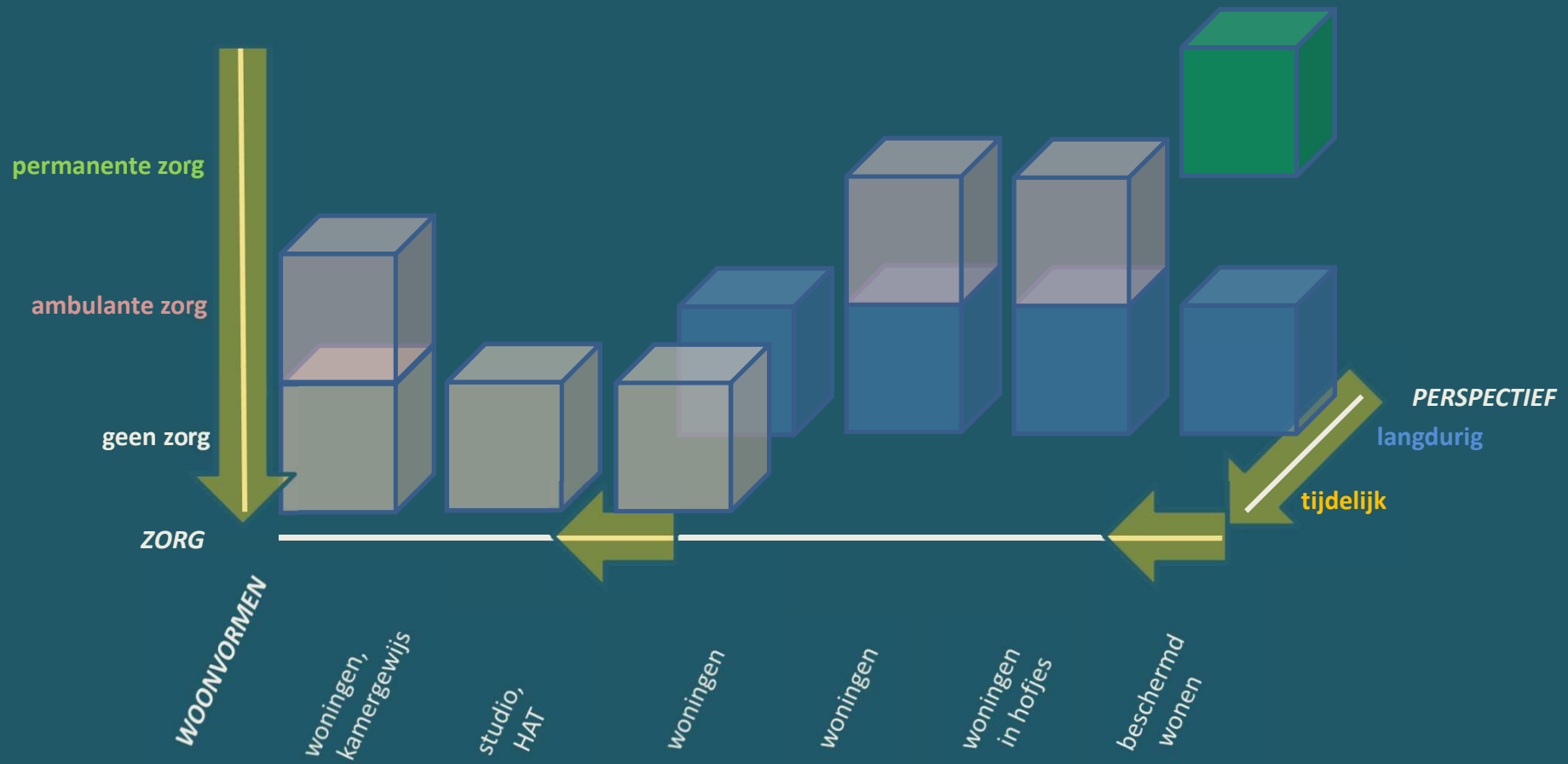
perspectief:

- tijdelijke oplossing
- langdurig oplossing

wonen / woonvorm:

- kamergewijze verhuur
- studio, HAT-eenheid
- woning
- woningen bijeen (portiek, hofje, complex)
- zorgcomplex, beschermde woonvorm

Drie dimensies handelingskader

Opschalen en afschalen deelgroepen 'tussen wal en schip'

- Op- en afschalen door zorgaanbieder is flexibel en geen big issue.
- Op- en afschalen met woonruimte is duur en is reden voor optimalisatie.

Uitgangspunt:

'licht en tijdelijk' gaat voor 'zwaar en permanent'

- Tijdelijke gaan voor permanente oplossingen;
- Dure kwaliteit voor permanente gebruikers daarvan.

Handelingskader 1

bij personen met verstoorde zelfregulatie

Vanuit de perspectieven van de persoon, de zorgaanbieder en de wooncorporatie een arrangement samenstellen:

- Zorgaanbieder:
 - woonwensen persoon duidelijk krijgen;
 - bepaalt zorgbehoefte (met bijv. Taxsu).
- Corporatie beziet mogelijkheden in de voorraad.
- ‘Licht en tijdelijk’ < ‘zwaar en permanent’

Handelingskader 2: vanuit samenwerkingsperspectief

1. Wat is de behoefte aan arrangementen?
 2. Wat is de dynamiek / wat is de uitstroom?
 3. Wat is er aan aanbod woonvormen?
 4. Welke tekorten aan woonvormen zijn er?
- Prestatieafspraken tripartite over relatie tussen:
 - Toewijzing / wrv
 - Benutting WMO
 - Bijbouwen of transformatie
 - Benut behoefteeramingen:
 - Woonzorgwijzer
 - WoON

Vraagstelling

1. Helpt dit in de driehoek

gemeente

corporaties zorgaanbieders

2. Welke vorm kan ondersteunend zijn:

- spel
- conferentie
- draaiboek
- ...